

Lov na veLiku ribu

Naslov originala

David Lynch

Catching The Big Fish

Zbirka

Areté

Iz izdavača

Nina Gugleta

Urednik

Nina Gugleta

Prevod

Sava Bulajić

Lektura

Irina Vujičić

Korektura

Aleksandra Dunderški

Grafičko oblikovanje

Jana Vuković

Štamparija

Artprint, Novi Sad

Tiraž

1000 primeraka

Izdavač

Areté, Beograd

Copyright © 2006 by Bobkind, Inc. All rights reserved.
Translation Copyright © Areté, 2018

Lov na veLiku ribu

Meditacija, svest, kreativnost

Dejvid Linč

prevod

Sava Bulajić

Sadržaj

9	Uvod	63	Identitet
11	Prvi zaron	65	Završni rez
13	Zagušljivo klovnovsko gumeno odelo	67	Terapija
15	Moji počeci	69	Snovi
17	Umetnički život	71	Anđelo Badalamenti
19	Bašta noću	73	Zvuk
21	Podignute zavese	75	Podela uloga
23	Film	77	Probe
25	Interpretacija	79	Strah
27	Krug	81	Zajedništvo
29	Ideje	83	Tvin Piks
31	Želja	85	Priča u nastavcima
33	Svest	87	Crvena soba
35	Prevođenje ideje	89	Pitajte ideju
37	Los Anđeles	91	Probna publika
39	Glava za brisanje	93	Uopštavanja
41	Tempo života	95	Tama
43	Jogini	97	Patnja
45	Kod Velikog Boba	99	Svetlost sopstva
47	Najrazjareniji pas na svetu	101	Kula od zlata
49	Muzika	103	Religija
51	Intuicija	105	Droge
53	Objedinjeno polje	107	Uključite svetlo!
55	Četvrto stanje	109	Industrijska simfonija br. 1
57	Stizanje do cilja	111	Izgubljeni auto-put
59	Savremena nauka i iskonska nauka	113	Ograničenja
61	Bilo gde, bilo kada	115	Bulevar zvezda
		117	Kutija i ključ
		119	Atmosfera

121	Lepota	155	Kvalitet DV-a
123	Teksture	157	Budućnost bioskopa
125	Rad s drvetom	159	Zdrav razum
127	Postavka	161	Savet
129	Vatra	163	Noćni odmor
131	Svetlo na filmu	165	Ustrajte!
133	Prava priča	167	Uspeh i neuspeh
135	Heroji filma	169	Na pecanju, ponovo
137	Felini	171	Saosećanje
139	Kjubrik	173	Obrazovanje zasnovano na svesti
141	Unutrašnje carstvo	177	Pravi mir
145	Naslov	179	Zaključak
147	Rad na novi način	181	Po(r)uka: Istinska sreća počiva unutra
149	Rediteljski komentari	183	Odabrana filmografija
151	Smrt filma	185	O autoru
153	DV za mlade filmske stvaraoce		

Njegovoj svetosti Maharišiju Mahešu Jogiju

Uvod

Ideje su kao ribe.

Ako želite da ulovite malu ribu, možete ostati u plitkoj vodi. Ali ako želite da ulovite veliku ribu, moraćete da odete dublje.

Tamo dublje, ribe su snažnije i čistije. Ogromne su i apstraktne. Veoma su lepe.

Ja tražim posebnu vrstu ribe, onu koja se može pretočiti u film. Tamo dole plivaju svakojake vrste riba. Ribe za posao, ribe za sport... ribe za sve.

Sve i svašta dolazi iz najvećih dubina. Te dubine savremeni fizičari nazivaju „objedinjeno polje”. Što vam je veća svest, razumevanje, ići ćete dublje ka ovom izvoru i moći ćete da ulovite krupniju ribu.

Tridesettrogodišnje praktikovanje programa transcendentne meditacije bilo je ključno u mom filmskom i slikarskom stvaralaštvu kao i u ostalim oblastima mog života. Za mene je to bio način da ronim dublje u potrazi za velikom ribom. U ovoj knjizi želim da neka od svojih iskustava podelim s vama.

Prvi zaron

Onaj čija je sreća unutra, čije je ispunjenje unutra, koji je unutra sav ispunjen svetlom,

taj jogin, budući jedno s bramanom, postiže večnu slobodu u Božjoj promisli.

Bagavad Gita

Kada sam prvi put čuo za meditaciju, nije me uopšte zani- mala. Nisam bio čak ni znatiželjan. Činilo mi se to kao gu- bljenje vremena.

Međutim, za oko mi je zapao izraz: „Prava sreća je unutra”. Prvo mi je zvučao nekako škрто jer ne saopštava ni gde je to

„unutra” niti kako se do njega dolazi. Ipak je imao prizvuk istine i pomislio sam da je meditacija možda način da se do te unutrašnjosti stigne.

Istraživao sam meditaciju, postavljao neka pitanja i počeo da razmišljam o njenim različitim oblicima. U to vreme, javila mi se sestra i rekla mi je da se već šest

meseci bavi transcedentalnom meditacijom. Bilo je nečega u njenom

glasu. Nekakva promena. Novi kvalitet sreće. Pomislio sam:

„To je ono što želim.”

Tako sam u julu 1973. otišao u Centar za TM u Los Anđelesu i upoznao instruktorku, koja mi se dopala. Ličila je na Doris Dej i uputila me je u ovu tehniku. Dala mi je mantru koja predstavlja zvučnu misao koja vibrira. Naime, ne meditira se na značenju mantre, već na specifičnoj vibraciji zvuka date misli.

Uvela me je u malu sobu gde sam prvi put meditirao. Sedeo sam zatvorenih očiju, počeo mantru, i činilo mi se da se nalazim u liftu čija je sajla iznenada presečena. *Buum!* Pao sam u blaženstvo – čisto blaženstvo. Jednostavno sam stigao „TAMO”. Tada je instruktorka rekla: „Vreme je da izađeš; prošlo je dvadeset minuta.” A ja sam rekao: „Zar je već prošlo dvadeset minuta?!” Odgovorila je: „Psst!” jer su i drugi ljudi meditirali. Izgledalo je tako poznato, ali u isto vreme tako novo i moćno. Posle toga, rekao sam da bi reč „jedinstveno” trebalo da bude rezervisana za ovo iskustvo.

Ono vas uvodi u okean čiste svesti, čistog saznanja i istovremeno je i poznato jer ono predstavlja baš vas. Odmah zatim, pojavljuje se osećaj sreće – ne neke površne razdraganosti, već monumentalne lepote.

Za trideset i tri godine, nijednom nisam propustio meditaciju. Meditiram jednom ujutru i ponovo posle podne po otprilike dvadeset minuta. Zatim se bavim dnevnim obavezama. Ustanovio sam povećanje zadovoljstva koje mi pruža rad, pojačanje intuicije i radosti života kao i opadanje svake negativnosti.

Zagušljivo klovnovsko gumeno odelo

*Bilo bi lakše umotati celo nebo u parče tkanine
nego postići potpunu sreću bez
samospoznaje.*

Upanišade

Kada sam počeo da meditiram, bio sam ispunjen anksioznošću i strahovima. Imao sam osećaj potištenosti i besa.

Obično sam ovaj bes izlivao na svoju prvu suprugu. Nakon dve nedelje meditacije, prišla mi je i pitala me: „Šta se do- gađa?” Na trenutak, bio sam zatečen, ali konačno sam pitao: „Na šta tačno misliš?” Rekla je: „Kuda je otišao sav onaj bes?” A ja nisam bio čak ni svestan činjenice da je nestao.

Depresiju i bes nazivam zagušljivim gumenim klovnovskim odelom negativnosti. Zagušljivo je i ta guma smrdi. Kada krenete da uranjate u meditaciju, odelo počinje da se ras- pada i tek tada shvatate koliko je

odvratan bio taj smrad.

Bes, depresija i tuga divne su teme za priču, ali na filmskog stvaraoca ili umetnika imaju otrovan uticaj. To su mengele

za kreativnost. Ako ste u takvom stisku, teško da ćete ustajati iz kreveta i iskusićete smanjen protok ideja i kreativnosti. Da biste stvarali, morate imati bistrinu. Morate biti sposobni da ulovite ideje.

Moji počeci

Moje odrastanje na severozapadu bilo je prilično uobičajeno. Otac mi je bio istraživač u Sekretarijatu za poljoprivredu i bavio se proučavanjem drveća, tako da sam dosta vremena provodio u šumi. Šume su za decu magična mesta. Živeo sam u malom gradu. Svet mi se tada sastojao iz jednog ili dva gradska bloka. Sve se događalo u tom prostoru. Svi snovi, svi prijatelji postojali su u tom malom svetu koji se meni činio širokim i magičnim. Imao sam puno vremena za sanjarenje i druženje.

Voleo sam da crtam i slikam. Često sam pogrešno mislio da, kada čovek odraste, treba da prestane sa slikanjem i crtanjem da bi se bavio nečim ozbiljnijim. U devetom razredu, porodica mi se preselila u Aleksandriju u Virdžiniji. Jedne večeri, na travnjaku ispred kuće moje devojke, upoznao sam dečaka po imenu Tobi Keler. U razgovoru je pomenuo da mu je otac slikar. Prvo sam pomislio da ga nisam dobro razumeo i da mu je otac u stvari moler, međutim, u daljem razgovoru utvrdili smo da je on zaista umetnik.

Ovaj razgovor promenio mi je život. Iako sam donekle bio zainteresovan za nauku, iznenada sam shvatio da želim da postanem slikar i da živim umetničkim životom.

Umetnički život

U srednjoj školi pročitao sam knjigu Roberta Henrija, „Umetnički duh“, u kojoj se pominjala sintagma „umetnički život“. Za mene lično, umetnički život znači posvećenost slikarstvu, potpunu posvećenost koja sve ostalo pretvara u drugorazredno.

Mislio sam da je to jedini put da prodreš duboko i otkriješ neke stvari, tako da sve što odvlači s tog puta i nije deo umetničkog života. U suštini, umetnički život podrazumeva slobodu. To može da zvuči sebično, ali ne mora nužno da bude tako. Znači samo da vam je potrebno dovoljno vremena.

Bušnel Keler, otac mog druga Tobija, imao je sledeću izreku:

„Ako želiš jedan sat efektivnog slikanja, moraš da obezbediš četiri sata bez uznemiravanja.“

I to je zaista tačno. Ne možete tek tako prići platnu i početi da slikate. Morate prvo svoj mentalni sklop dovesti u red da bi ste mogli da vučete prave poteze. I morate da pripremite čitavu gomilu pribora. Na primer, morate da sastavite ramove za platna, što može da vam oduzme prilično vreme. Tada počnete da radite. Ideja bi trebalo

da bude dovoljna za

sam početak, a sve što sledi, po meni je proces akcije i re-akcije. To je uvek proces gradnje i rušenja, a zatim pronalaženja, među ruševinama, osnova na kojima se može ponovo graditi. Priroda u tome igra veliku ulogu. Osim toga, sastavljanje materijala koji se opiru jedan drugome uzrokuje jedinstvenu organsku reakciju. Zatim sledi dug proces posmatranja i ispitivanja onoga što ste izgradili. Iznenada uhvatite sebe kako iskačete iz stolice i zaranjate u platno da biste nastavili s radom. To su akcija i reakcija.

Međutim, ovo se ne može postići ako, recimo, znate da u narednih pola sata imate neke obaveze. Umetnički život podrazumeva dovoljno vremena da se dobre stvari dogode. Često ne preostaje puno vremena za ostale aktivnosti.

Bašta noću

Bio sam, dakle, slikar. Slikao sam i pohađao umetničku školu. Nije me zanimalo film. Odlazio bih u bioskop ponekad, ali interesovalo me je samo slikanje.

Jednoga dana sedeo sam u velikom ateljeu pensilvanijske Akademije lepih umetnosti. Prostor je bio podeljen na manje bokseve. Bio sam u svom boksu i bilo je oko tri sata posle podne. Slika na kojoj sam radio predstavljala je baštu noću. Imala je dosta crnih površina sa zelenilom biljaka koje se pomaljaju iz tame. Iznenada, biljke su počele da se pome- raju i začuo sam vetar. Napominjem da nisam bio drogiran! Pomislio sam: „O, kako je ovo fantastično.” Tada me je za- intrigiralo pitanje da li bi film mogao da bude način da se slike pokrenu.

Na kraju svake školske godine priređivan je konkurs ekspe- rimentalnog slikanja i vajanja. Prethodne godine uradio sam nešto za konkurs i sada sam pomislio: „Napraviću pokretnu sliku.” Konstruisao sam ekran od platna i na njega projek- tovaao grubo animirani film u tehnici stop-animacije. Zvao se „Šestorica koja se razboljevaju”. Mislio sam da je to krajnji domet moje filmske karijere s obzirom na to da me je rad na

ovom filmu koštao malo bogatstvo – dvesta dolara. Rekao sam: „Jednostavno ne mogu da priuštiti sebi da nastavim ovim putem.” Međutim, jedan stariji student video je moj rad i naručio jedan takav za sebe. To je bio početni impuls da klupko počne da se odmotava. I tako, s vremenom, korak po korak iliti skok po skok, zavoleo sam ovaj medij.

